

11. Přílohy

11.1 Texty v originálním znění

18. „Avea mai mult decât simțul umorului, dar avea simțul râsului. Valorifica scenic prin procedee mimice și vocale, momentele hazlii, când se repezea în recreații pe podiumul catedrei și ne dădea adevărate reprezentații. Râdea ca spectator și ca actor, primea și răsfrângea: râsul său era suculent și generos. Dar – paradoxal – în același timp detesta teatrul, pe care-l considera convențional și factic, admirând în schimb cinematograful. Avea oroarea locului comun, fugea de banal, de umanism admis, de ceea ce i se propunea – tranșant și indiscutabil – ca „ultim cuvânt de materie”, fiindcă știa că mai sunt încă multe cuvinte de spus, în multe materii. Detesta prostul gust și vulgaritatea, imbecilitatea infatuată, tupeul arivist, răutatea și lipsa de omenie, golănia și mitocănia, stereotipul surâs, convențional, ca și crisparea tipului voluntar, prostia grandilocventă din bancă sau de pe catedră.“

19. „Ionescu nu se simte bine nicăieri și el gândește că, de ar fi francez, ar fi genial. Un complex care îl urmărește și pe care, în opera ulterioară, îl leagă de alt complex (oedipian): relațiile cu tatăl său, avocatul Eugen N. Ionescu, simbolul autorității represive, simbolul, în cele din urmă, al statului...“. Ionescu nu avea niciodată prea multe cuvinte de laudă despre români. „Românul este, de altfel, leneș în viața de toate zilele, liric în poezie și tembel în politică“, scria el într-un text publicat în 1934 în ziarul „Vremea.“

21. „Timpul trecea implacabil, dimineața înainta. Mă sculai ca un condamnat la moarte care trebuia să se gătească pentru spânzurătoare. Purtam pe umeri o povară a cărei greutate o simțeam, material, apăsându-mă. Cum voi avea puterea să trăiesc în lumea asta în care vedeam atât de clar mizeria, lumea asta care era, pentru mine, ca o moarte?“

29. „Nu poate fi adevărat ceea ce spune un critic de vreme ce judecă operele literare după criterii arbitrare care, de altminteri, pot fi schimbate între ele după plac și acoperă în mod egal, exterior și nesemnificativ, realitatea literară și de vreme ce, nu-i așa? axiomatic, nu poate să întuiască esențele literare. Criticul stabilește cadre valabile pentru un număr interminabil de conținuturi [...]. Dar un cadru valabil pentru mai multe conținuturi este, de fapt, nevalabil. Orice judecată critică este neutră, goală de sens.“

32. „Aceste pagini, care datează de mai bine de o jumătate de secol, erau rodul unui dolescent furios, ceea ce explică violența lor, adesea nedreaptă, și paradoxurile, uneori excesive. Scrisă pentru a combate autori și o lume care nu aveau decât vicisitudinile tuturor scriitorilor și ale oricărei lite,,raturi, această carte prezintă într-o lumină favorabilă, reabilitând-o aproape, o epocă ce pare în clipa de față nespun de liberă și pe care locuitorii României de azi o contemplă cu cea mai adâncă nostalgie. Însă pe lângă stângăcii și câteva incoerențe, ceea ce a fost spus atunci am continuat să spun și să scriu — sub chipul unor afirmații mai profunde, ceea ce înseamnă mai pline de spirit — de-a lungul întregii mele vieți și nu m-aș da în lături să spun din nou și astăzi.”

34. „O nevoie nestăpânită de a fugi m-a chinuit de când mă cunosc; orașul în care stau, de care sunt înlănțuit, mi s-a părut cel mai urât, cel mai searbăd din toate; m-a însuflețit, veșnic, nevoia de a călca în picioare toate prietenii, de a pălmui fețele pe care le-am văzut de prea mulți ani...”

38. „Textul este pamfletar pentru că Ionescu dă drumul resentimentelor sale față de România interbelică, naționalistă și xenofob-antisemită. O atenție aparte este acordată «ofițerimii burgheze», considerată de scriitor drept «produsul cel mai josnic al spiritului mitocan și burghez românesc».”

70. „... j'ai considéré que je n'avais pas à présenter un système idéologique passionnel, pour l'opposer aux autres systèmes idéologiques et passionnels courants. J'ai pensé avoir tout simplement à montrer l'inanité des ces terribles systèmes, ce à quoi ils mènent, comme ils enflamment les gens, les abrutissent, puis les réduissent en esclavage.”

79. „Ideea de a face o piesă după *Macbeth* mi-a fost dată de lectura foarte frumoasei cărți a lui Jan Kott – *Shakespeare – contemporanul nostru*.”

80. „După Kott, ceea ce voia să arate Shakespeare este că puterea absolută corupe absolut, că orice putere e criminală. Și, vorbind de *Macbeth* în această perspectivă, Kott se gândește la Stalin. Kott este un polonez care a făcut parte din rezistență, care abia a scăpat din masacre de la Varșovia, care, după război, a aparținut Comitetului Executiv al partidului comunist și care, pe urmă, a fost dezămăgit, ca atîția alții, de stalinism. Finalmente, a părăsit Polonia. M-am inspirat deci din cartea lui și, dacă am făcut această piesă, am făcut-o ca să arăt so datămai mult că orice om opitic este un paranoic și că orice politică duce la crimă.”

81. „Am plecat în același timp de la un vis și de la un gând conștient. Visul este domnul care-și ia zborul. Partea conștientă este ceea ce vede el, grație acestui zbor. Și ce vede? Pur și simplu, ceea ce se petrece într-o jumătate a universului, dar pe cealaltă, din orbire, indiferență, păreri preconcepute, nu vrea să o vadă: zeci de milioane de oameni batjocoriți fără milă; teroarea instalată, tiranie, puterile ce și-au pierdut mințile, în sfârșit, mica apocalipsă cotidiană, ce mai, cea obișnuită, oamenii care ling fundul idolilor și alte lucruri catastrofico-amuzante. Toate aceste se și aflau în povestire. Cred că ceea ce vreți să aflați este cum a devenit povestirea piesă de teatru. Știu din care motive, însă nu mai știu prea bine în ce fel. Știu de ce, fiindcă mi-am spus pur și simplu așa: *Pietonul aerului* nu e teatru, este chiar contrariul teatrului, să încercăm să facem din el teatru.“

83. „Pendant des années, cela me consolait un peu de dire qu'il n' y avait rien à dire. Maintenant, j'en suis trop convaincu et cette conviction n'est plus intellectuelle, ni psychologique; elle est devenue une conviction profonde, physiologique, qui a pénétré dans ma chair, dans mon sang, dans mes os. Cela me paralyse. L'activité littéraire n'est plus un jeu, ne peut plus être un jeu pour moi. Elle devrait être un passage vers une autre chose. Elle ne l'est pas.“

84. „Les cafés et les salles de rédaction pullulent de littérateurs illuminés qui ont tout résolu. Ils sont à la page. Rien n'est plus facile que le message automatique. Heureusement pour eux. Ils considèrent que l'Histoire a raison alors qu'elle ne fait que déraisonner. Mais pour eux, l'Histoire, c'est tout simplement la raison du plus fort, l'idéologie d'un régime qui s'installe et qui triomphe. Que ce soit n'importe lequel. On trouve toujours les meilleurs raisons pour justifier une idéologie triomphante. Pourtant, c'est un moment même où elle s'installe et où elle triomphe qu'elle commence à être dans l'erreur. Il faut du discernement et du courage intellectuel ou une intuition lucide pour pouvoir s'opposer à ce qui est et prévoir ce qui sera, ou simplement sentir quelque chose d'autre devrait être.“

85. BÉRENGER: Il est de l'anti-monde; il est passé de l'autre côté du mur.

JOSÉPHINE: Quel mur?

BÉRENGER: De l'autre côté du mur invisible. A la fois invisible et pas transparent.

86. BÉRENGER: Quant on ne vole pas, c'est pire que si nous étions privés de nourriture. C'est pour cela sans doute que nous nous sentons malheureux.

87. Il n'y aura peut-être rien d'autre que ces pétards... cela s'arrangera peut-être... peut-

être les flammes pourront s'éteindre... peut-être la glace va fondre... peut-être les abîmes se rempliront... peut-être que... les jardins... les jardins..."

99. „Mă întreb dacă am făcut bine fiindcă în acest fel nu se știe dacă viziunile personajului meu sunt viziunile unui nebun sau ale unui mistic, sau halucinațiile unui alcoolic. Las pe cititor să aleagă între aceste diferite interpretări. Mi se pare însă că această frază, așa cum este, pare prea dirijată către o anumită interpretare: „aha! A descoperit calea, e un mistic!“ Or, lucrurile mi se par mai complicate. Iată de ce, în a doua ediție voi introduce o modificare. Voi scrie în locul ultimei fraze aceste cuvinte: „Și m-a cuprins un hohot de râs.“

102. „Il m'est arrivé, quelquefois, par fatigue, par angoisse, de désirer et d'essayer de „penser“ comme les autres. Finalement, mon tempérament m'a empêché de céder à ce genre de tentation. J'aurais été brisé, finalement, si je ne m'étais aperçu que, en réalité, je n'étais pas seul. Il me suffisait de changer de milieu, voire de pays, pour y trouver des frères, des solitaires qui sentaient et réagissaient comme moi. [...] Nous ne sommes donc pas seuls. Je dis cela pour encourager les solitaires, c'est-à-dire ceux que se sentent égarés dans leur milieu. Mais alors, les solitaires sont nombreux, s'il y a peut-être même une majorité de solitaires, cette majorité a-t-elle toujours raison ? Cette idée me donne le vertige. Je reste tout de même convaincu que l'on a raison de s'opposer à son milieu.“

109. „Ionescu e curajos când se războiește cu oamenii de litere, dar deloc atunci când are în față curente sau structuri care – crede el – ar putea să-l zdrobească. După mamă, era evreu: asta îl complexa, îl neliniștea, și a făcut tot ce-a ținut de el ca să-și încurce cât mai tare problema originilor.“

116. „Évidemment, le ‚moi‘, ou plutôt l'individu est le résultat de poussées qui viennent de toutes parts, l'individu est produit d'une société, l'individu est conditionné par la collectivité. [...] Et ce qu'il y a d'important dans une oeuvre ou dans un individu c'est la différence, c'est son originalité, son unicité, son irréductibilité“

11.2 Fotografická příloha

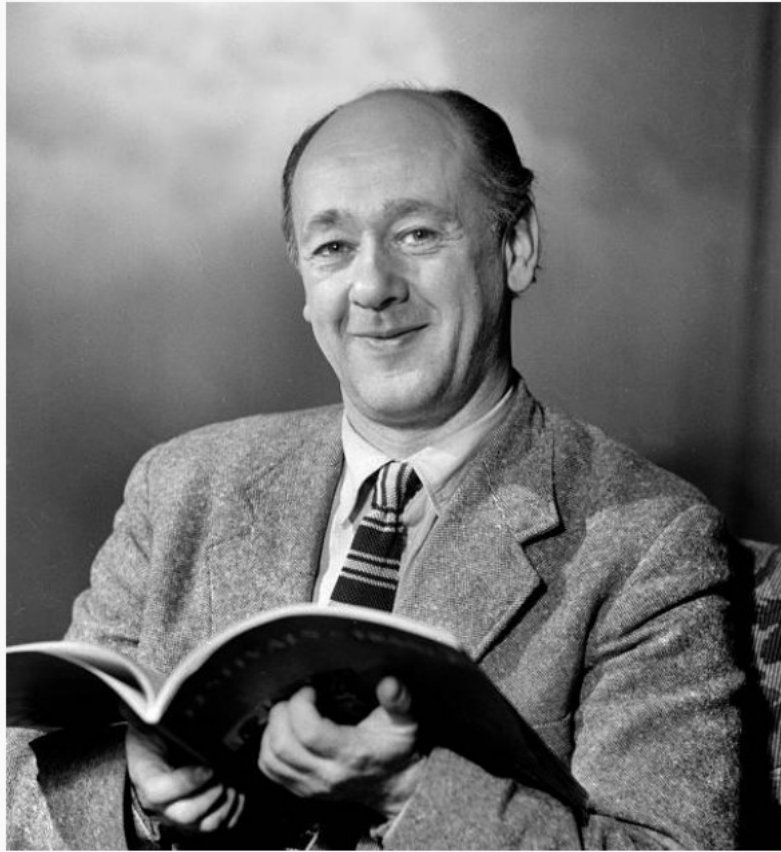
1. čtyřletý Eugen, Paříž 1913

2. se sestrou v Chapelle Athenaise, 1918

3. návrat do Chapelle Athenaise, 1970

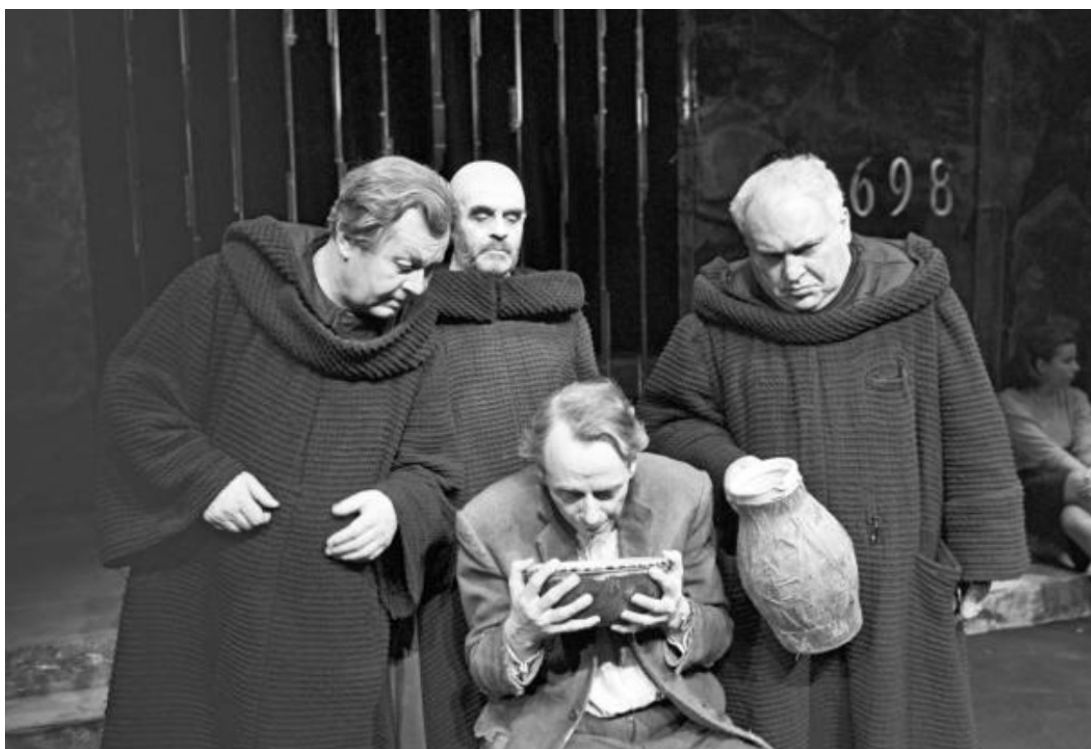
4. Eugène Ionesco, Paříž 1956

5. Plešatá zpěvačka (La Cantatrice Chauve)

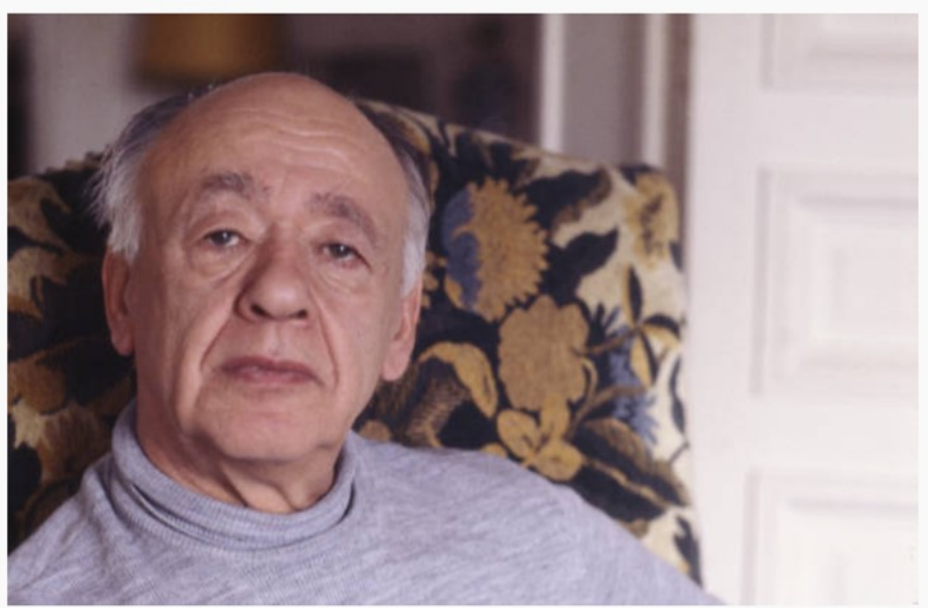
6. Král umírá (Exit The King, 1963)

6. *Hlad a žízeň*, Düsseldorf, 1964

7. Pařížská „Silná trojka“: zleva Emil Cioran, Eugène Ionesco a Mircea Eliade, Paříž 1977

8. Portrét autora, člena Francouzské akademie, březen 1982, Paříž (foto Michelle Pelletier)

9. Rodica, Eugène a Marie-France Ionesco v pařížském bytě, 1987

10. hrob manželů Ionescových na hřbitově Montparnasse, Paříž (foto Libuše Valentová)

12. *Židle*, Stavovské divadlo, 1992, obsazení: Iva Janžurová, Miroslav Donutil (Div.ústav)

Popis k fotografiím v původním znění

1. Young Ionesco, Paris 1913.
2. Eugène et Marilina Ionesco en 1918 à la ferme du Moulin à la Chapelle Athenaise. (BnF, département des Arts du spectacle, fonds Ionesco)
3. Eugène Ionesco à Chapelle Athenaise pendant le tournage de La Vase, 1970. (DR/BnF, département des Arts du spectacle, fonds Ionesco)
4. Eugene Ionesco (1912-1994), French dramatic author of Romanian origin. France, 1956. (Photo by Lipnitzki/Roger Viollet/Getty Images)
5. Alec Guinness
10th September 1963, Sir Alec Guinness (1914 - 2000) as King Berenger I with actress, Googie Withers as Queen Marguerite during a production of Ionesco's 'Exit the King' at London's Royal Court Theatre, Hulton Archive. (Photo by Central Press/Getty Images)
6. 'Hunger and Thirst' by Eugène Ionesco in Dusseldorf:
Scene of the Ionesco play 'Hunger and Thirst' on 29 December 1964 at the playhouse in Dusseldorf. | usage worldwide (Photo by Horst Ossinger/picture alliance via Getty Images),
7. E. Ionesco, E. Cioran and M. Eliade in Paris, France in 1977.
Furstenberg square in Paris, France in 1977. (Photo by Louis MONIER/Gamma-Rapho via Getty Images)
8. Portrait de Eugène Ionesco en 1982: L'écrivain roumain et français Eugène Ionesco chez lui à Paris en mars 1982, France. (Photo by Micheline PELLETIER/Gamma-Rapho via Getty Images)
9. Familia Ionescu - Rodica, Eugen și Marie-France, în apartamentul lor din Paris, în 1987
10. hřbitov Montparnasse, Paříž (snímek zapůjčila PhDr. Libuše Valentová)
11. inscenace hry *Židle* - Iva Janžurová, Miroslav Donutil, Stavovské divadlo Praha, premiéra 28. 2. 1992. (fotogr. Oldřich Pernica,)

11.3 Seznam divadelních inscenací hraných v ČR (Československu)

Název inscenace	Divadlo, soubor	Rok
Král umírá	Národní divadlo moravskoslezské Ostrava 95-	2019
Plešatá zpěvačka 2015	Tvůrčí skupina Díra na trhu Praha	2015
Židle	Spolek Kašpar Praha	2015
Král umírá	Centrum experimentálního divadla Brno	2013
Plešatá zpěvačka	Komorní scéna Aréna Ostrava 94-	2012
Nosorožec	Národní divadlo Praha	2012
Nosorožec	Studio DAMÚZA Praha	2011
Tklivá píseň, Scéna ve čtyřech	Divadelní studio Neklid Praha	2009
Plešatá zpěvačka	Spolek Kašpar Praha	2008
Židle	Komorní scéna Aréna Ostrava 94-	2005
Židle	Středočeské divadlo Kladno 94-09	2004
Plešatá zpěvačka	Jihočeské divadlo České Budějovice 56-	2003
Plešatá zpěvačka	Divadlo Na tahu Praha	2003
Král umírá	Divadlo v Řeznické Praha	2002
Židle	Divadlo v Řeznické Praha	2002
Král umírá	JAMU Studio Marta, scéna DIFA Brno od 91	2002
Plešatá zpěvačka, Veselohra	AMU DISK - Divadelní studio DAMU 46-	2002
Třeštění ve dvou	Divadlo Nablízko Praha do 05	2000
Král umírá	DIK - Divadlo Konzervatoře Praha do 2010	1999
Plešatá zpěvačka	Spolek Kašpar Praha	1998
Židle	Západočeské divadlo Cheb od 65	1995
Plešatá zpěvačka	DIK - Divadlo Konzervatoře Praha do 2010	1995
Židle	Severomoravské divadlo Šumperk 63-01	1995
Plešatá zpěvačka	Divadlo Petra Bezruče Ostrava 91-97	1995
Lekce	Městské divadlo Mladá Boleslav 94-	1994
Lekce	AMU DISK - Divadelní studio DAMU 46-	1994
Lekce	Divadlo Minaret Praha	1994
Třeštění ve dvou	Labyrint-umělecké centrum na levém břehu vltavském	1994
Židle	Národní divadlo Praha	1992
Král umírá	Divadlo Odysseus Olomouc	1991
Macbett	Divadlo na Vinohradech 66-	1991
Plešatá zpěvačka	Union Actors Praha	1990
Improvizace Almy aneb Pastýřův	JAMU Činoherní studio Antonína Kurše - 90-91	1990
Nosorožec	Západočeské divadlo Cheb od 65	1969
Nosorožec	Státní divadlo Brno 48-90	1969
Hlad a žízeň	Divadlo F.X.Šaldy Liberec 59-83	1968

Nosorožec	Divadlo J.Průchy Kladno - Mladá Boleslav 66-90	1967
Židle	Městská divadla pražská 50-	1966
Král umírá	JAMU Brno Činoherní studio 57-89	1966
Plešatá zpěvačka, Lekce, mezih	Divadlo Na zábradlí Praha	1964
Král umírá aneb Ceremonie	Divadlo E.F.Buriana 60-91	1964
Třeštění ve dvou	Divadlo Jiřího Wolkra 53-91	1963
Nosorožec	Divadlo E.F.Buriana 60-91	1960
Plešatá zpěvačka	AMU DAMU Praha	1960